

**POLITECHNIKA
OPOLSKA**

PRZEGLĄD NAUK STOSOWANYCH

pod redakcją
Michała Bartoszewicza
Filipa Tereszkiewicza

nr **17**

**Wydział Ekonomii i Zarządzania
Opole, 2017**

PRZEGLĄD NAUK STOSOWANYCH
NR 17

ISSN 2353-8899

Przegląd Nauk Stosowanych Nr 17

Redakcja: Michał Bartoszewicz i Filip Tereszkiewicz

Wszystkie artykuły zostały ocenione przez dwóch niezależnych recenzentów

All contributions have been reviewed by two independent reviewers

Komitet Naukowy czasopisma:

dr hab. Mariusz Zieliński (przewodniczący)

dr inż. Małgorzata Adamska, dr hab. Maria Bernat, dr Ewa Golbik-Madej, dr Anna Jasińska-Biliczak,
dr hab. Izabela Jonek-Kowalska, dr inż. Brygida Klemens, dr hab. Barbara Kryk,
dr Małgorzata Król, dr hab. Aleksandra Kuzior, prof. dr hab. Krzysztof Malik,
dr hab. Mirosława Michalska-Suchanek, Roland Moraru, PhD. Prof. (Rumunia),
doc. PhDr. Michal Oláh PhD (Słowacja), Volodymyr O. Onyshchenko, Ph.D. Prof. (Ukraina),
dr hab. Kazimierz Rędziński, dr Alina Rydzewska, dr hab. Brygida Solga,
dr inż. Marzena Szewczuk-Stepień, dr hab. Urszula Szućcik, doc. PhDr. ThDr. Pavol Tománek,
PhD (Słowacja), PhDr. Jiří Tuma, PhD (Republika Czeska), dr hab. inż. Janusz Wielki

Komitet Redakcyjny:

dr hab. Mariusz Zieliński (przewodniczący)

dr inż. Małgorzata Adamska, dr hab. Maria Bernat, prof. dr hab. Krzysztof Malik,
dr hab. inż. Janusz Wielki, dr inż. Magdalena Ciesielska (sekretarz)

Recenzenci: Grzegorz Chmielewski, Błażej Choroś, Joanna Dyduch, Rafał Juchnowski,
Paweł Kuczma, Beata Piskorska, Agnieszka Piskorz-Ryń, Kornelia Polek-Duraj,
Diana Rokita-Poskart, Damian Szacawa, Monika Szymura, Piotr Zamelski,

Copyright by Politechnika Opolska 2017

Projekt okładki: Krzysztof Kasza

Opracowanie graficzne: Oficyna Wydawnicza Politechniki Opolskiej

Wydanie I, 2017 r.

ISSN 2353-8899

Spis treści

Micha BARTOSZEWICZ, Filip TERESZKIEWICZ SŁOWO WSTĘPNE	5
Hanna DUSZKA-JAKIMKO, Monika HACZKOWSKA WARTOŚĆ BEZPIECZEŃSTWA PRAWNEGO JAKO PODSTAWA DEMOKRATYCZNEGO PAŃSTWA PRAWA W ŚWIETLE ART. 2 KONSTYTUCJI RP	8
Katarzyna GROTT, Maciej SZOSTAK BEZPIECZEŃSTWO OBIEGU DOKUMENTÓW W SĄDACH ADMINISTRACYJNYCH	26
Małgorzata MAGDZIARCZYK PODMIOTY WOLNOŚCI DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	57
Filip TERESZKIEWICZ JEDNOLITY RYNEK UNII EUROPEJSKIEJ JAKO IMPULS DLA ROZWOJU UNIJNEGO PRAWA AUTORSKIEGO	65
Paweł SZEWCZYK EUROAZJATYCKA UNIA GOSPODARCZA A UNIA EUROPEJSKA JAKO MIĘDZYINTERNACJONALNE ORGANIZACJE O CHARAKTERZE RZĄDOWYM.	83
Marek DANIKOWSKI DZIAŁANIA UNII EUROPEJSKIEJ W WYMIARZE ZEWNĘTRZNYM W KONTEKŚCIE OCHRONY PRAW OBYWATELA UNII EUROPEJSKIEJ.	95
Stefan Marek GROCHALSKI ROLA I ZNACZENIE NORM REGIONALNYCH W SYSTEMIE NORM PRAWA MIĘDZYINTERNACJONALNEGO PUBLICZNEGO	108
Natalia BOICHUK WPŁYW TRANSAKCYJNEGO I TRANSFORMACYJNEGO STYLÓW PRZYWÓDZTWA NA MOTYWACJĘ PRACOWNIKÓW.	117

SŁOWO WSTĘPNE

Niniejszy numer Przeglądu Nauk Stosowanych powstał jako efekt współpracy pracowników Katedry Własności Intelektualnej, Prawa Administracyjnego i Europejskiego Wydziału Ekonomii i Zarządzania Politechniki Opolskiej oraz Katedry Teorii i Filozofii i Zakładu Prawa Międzynarodowego i Unijnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego. Z tego też względu większość jego artykułów mieści się w obszarze nauk prawnych. Wyjątkiem jest artykuł Natalii Boichuk, który mieści się w obrębie nauk o zarządzaniu.

Przedstawiany numer Przeglądu Nauk Stosowanych jest zróżnicowany merytorycznie - wychodząc od prawa konstytucyjnego, poprzez postępowanie administracyjne, prawo gospodarcze i cywilne, a kończąc na prawie międzynarodowym. Nie jest to wyłącznie analiza instytucji prawnych. Czytelnicy znajdą też refleksje związane ze stopniowym odchodzeniem w Polsce od liberalno-demokratycznych kanonów ustroju państwowego. Wpływa to w konsekwencji na zmianę w podejściu do prawa. Wydaje się, że refleksja ta jest niezbędna aby dostrzec i zrozumieć zachodzące zmiany oraz wypracować środki podnoszące świadomość znaczenia prawa dla stabilności ładu społeczno-gospodarczego wewnątrz państw i na arenie międzynarodowej.

W ostatnich latach w Polsce nasila się zjawisko swoistego woluntaryzmu prawnego wyrażające się m. in. w wybiórczej interpretacji przepisów Konstytucji, braku poszanowania dla dogłębnie wypracowanych sposobów rozumienia podstawowych zasad konstytucyjnych, drodze na skróty w postępowaniu legislacyjnym. Te zjawiska stanowią tło faktyczne pogłębionej teoretycznie analizy pióra Hanny Duszka-Jakimko i Moniki Haczkowskiej „Wartość bezpieczeństwa prawnego jako podstawa demokratycznego państwa prawa w świetle art. 2 Konstytucji RP”. Analizie poddano aksjologię rządów prawa (konceptcja wewnętrznej moralności prawa), główne gwarancje idei bezpieczeństwa prawnego, w tym szczególnie ochronę praw słusznie nabytych i ochronę interesów w toku czy też zasady prawidłowej legislacji. Kontrapunktem dla tych rozważań są przykłady naruszeń omawianych idei i zasad. Autorki przestrzegają przez dobrze się sprzedającym dostosowywaniem prawa do „potrzeb chwili”, jeśli nie łączy się z tym szacunek dla pewności prawa i bezpieczeństwa prawnego a także wypracowanych od dawna w naszej kulturze prawnej reguł egzekucy tekstów prawnych.

W artykule „Bezpieczeństwo obiegu dokumentów w sądach administracyjnych” Katarzyna Grott i Maciej Szostak ustalili główne uwarunkowania bezpieczeństwa, o którym mowa w tytule. Zbadano więc obieg dokumentów składających się na akta sprawy w sądach administracyjnych pod kątem gwarancji jakie powinni dawać pracownicy tych sądów, z drugiej zaś strony jak chronione są dokumenty przed dostępem osób z zewnątrz. Zwraca uwagę wnikliwa analiza postępowania sprawdzającego, które może się zakończyć wydaniem poświadczenia bezpieczeństwa, odmową jego wydania bądź też umorzeniem postępo-

wania. Zbadano również w jaki sposób organizacja wewnętrzna sądów administracyjnych służy ochronie bezpieczeństwa informacji.

O ile samo rozumienie wolności działalności gospodarczej (*notabene* nie absolutnej) wydaje się już dobrze ugruntowane, o tyle pojawiają się stale pytania jak daleko pod względem podmiotowym sięga domniemanie na rzecz swobody tej działalności. Porusza tę kwestię artykuł Małgorzaty Magdziarczyk, „Podmioty wolności działalności gospodarczej”. Nie jest przedmiotem sporu, że głównym adresatem tej wolności, w świetle art. 20 Konstytucji, są osoby fizyczne i inne podmioty prywatne. Takie rozwiązanie wynika z przekonania, że dopuszczenie podmiotów publicznych do takiej działalności nie harmonizowałaby z istotą społecznej gospodarki rynkowej. Nie oznacza to jednak, zdaniem autorki, że nie może zostać to dokonane drogą ustawową. Małgorzata Magdziarczyk dowodzi, że w polskim porządku konstytucyjnym nie panuje nakaz równouprawnienia publicznych i prywatnych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, lecz zakaz arbitralnego różnicowania ich pozycji.

Artykuł Filipa Tereszkiewicza, „Jednolity rynek Unii Europejskiej jako impuls dla rozwoju unijnego prawa autorskiego” porusza problemy zyskujące na aktualności i, jak się wydaje, wymagające nowej polityki. Autor wywodzi, że terytorialny aspekt prawa autorskiego oraz zróżnicowanie reguł jakim podlega gospodarcza eksploatacja jego przedmiotu może popaść w konflikt ze swobodą przepływu towarów i usług między państwami członkowskimi. Analizie poddano proces harmonizacji prawa autorskiego w ramach Unii. Wyzwaniem dla prawodawcy jest znalezienie kompromisu pomiędzy z jednej strony ochroną praw majątkowych twórców dzieł, z drugiej swobodnym przepływem towarów i usług, a trzeciej ochroną zasad konkurencji na wolnym rynku.

W następnym artykule „Euroazjatycka Unia Gospodarcza a Unia Europejska jako międzynarodowe organizacje o charakterze rządowym” Paweł Szewczyk porównuje organizacje, które pod względem politycznym oraz w kontekście realnego funkcjonowania na pierwszy rzut oka niewiele łączy. Pierwsza z nich powstała z przekształcenia dawnej Wspólnoty Niepodległych Państw i zdaje się, że pewna obawa przed nadmierną przewagą Federacji Rosyjskiej w tej organizacji osłabia tempo integracji. Tym niemniej autor stawia tezę, że pod względem statusu prawnego rozumianego w kategoriach prawa międzynarodowego obie organizacje mają sześć istotnych podobieństw. Zasadnicze podobieństwo dotyczy, zdaniem autora, natury obu struktur jako międzynarodowych organizacji o charakterze rządowym.

Z kolei Marek Danikowski w swoim artykule „Działania Unii Europejskiej w wymiarze zewnętrznym w kontekście ochrony praw obywatela Unii Europejskiej” trafnie dostrzeżęga, że zewnętrzne działania Unii mające od Traktatu Lizbońskiego lepsze instrumentarium prawne, mają znaczenie nie tylko w kontekście polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, ale także dla praw obywateli UE. W artykule posłużono się przykładem prawa obywateli Unii do opieki dyplomatycznej i konsularnej w państwie trzecim.

Przedostatnie opracowanie w zbiorze autorstwa Stefana Marka Grochalskiego zatytułowane jest „Rola i znaczenie norm regionalnych w systemie norm prawa międzynarodowego publicznego”. W systemie norm prawnomiędzynarodowych regionalne normy nabierają coraz większego znaczenia, szczególnie po II wojnie światowej, czego przykładem są choćby akty prawne Rady Europy. Autor bada cechy istotne układów regionalnych i norm regionalnych. Na uwagę zasługuje teza, że normy te mogą udatnie wpisać się w cele ogólniejsze przyświecające Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Niniejszy numer Przeglądu Nauk Stosowanych zamyka opracowanie Natalii Boichuk, studentki Ekonomii II stopnia na Wydziale Ekonomii i Zarządzania Politechniki Opolskiej, pod tytułem „Wpływ transakcyjnego i transformacyjnego stylów przywództwa na motywację pracowników”. W Polsce od dawna wydaje się dominujący transakcyjny styl przywództwa opierający się na wynagrodzeniu i indywidualnym podejściu do pracy. Co prawda badania socjologiczne dowodzą, że zadowolenie Polaków z pracy rośnie, to jednak celowe jest zbadanie w jaki sposób różne style kierowania wpływają na motywację pracowników, w tym na wiązanie celów zakładu pracy z celami własnymi. Natalia Boichuk odpowiedzi na to pytanie poszukiwała nie tylko badając literaturę przedmiotu, ale także badaniami empirycznymi, ankietą, w której wzięło udział 81 osób przedstawiających różne branże działalności, wśród których znajdowały się zarówno pracownicy umysłowi, jak i fizyczni.

Michał Bartoszewicz i Filip Tereszkiewicz

Paweł SZEWCZYK

EUROAZJATYCKA UNIA GOSPODARCZA A UNIA EUROPEJSKA JAKO MIĘDZYNARODOWE ORGANIZACJE O CHARAKTERZE RZĄDOWYM

Streszczenie: Zarówno Euroazjatycka Unia Gospodarcza (EAUG) jak i Unia Europejska (UE) zostały powołane przez państwa członkowskie, gdyż państwa te nie były w stanie reprezentować wystarczająco skutecznie swoich interesów, a miały nadzieję, że uczynią to utworzone organizacje międzynarodowe. Z tego też powodu państwa członkowskie EAUG i UE przekazały na rzecz tytułowych organizacji międzynarodowych własne suwerenne uprawnienia. Zakres prerogatyw analizowanych organizacji stał się zatem wypadkową szacunków poszczególnych państw członkowskich, w myśl których organizacja, wyposażona w ograniczone, lecz zbiorowe uprawnienia członków, będzie mogła lepiej reprezentować interesy każdego pojedynczego państwa niż to państwo zdoła uczynić samemu.

Słowa kluczowe: Euroazjatycka Unia Gospodarcza, Unia Europejska, międzynarodowa organizacja o charakterze rządowym.

THE EUROASIAN ECONOMY UNION AND THE EUROPEAN UNION AS AN INTERNATIONAL GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS

Summary: Both the Eurasian Economic Union (EAEU) and the European Union (EU) have been established due to the fact that their Member States were not able to represent their interests effectively enough. The founding countries were hoping that the newly created organization would be able to do so on their behalf. For this reason, the member states of the EAEU and the EU delegated their own sovereign powers to the title international organizations. The scope of the analyzed organizations' prerogatives resulted from the estimates of the individual member states. According to them, the organization, equipped with a limited, however collective, rights of member states, will be able to better represent the interests of each individual state than the state would manage to do it alone.

Keywords: the Eurasian Economic Union, the European Union, international governmental organization.

1. WSTĘP

Euroazjatycka Unia Gospodarcza (EAUG) to międzynarodowa organizacja rządowa, która powstała 1 stycznia 2015 r. na mocy Traktatu o Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej (TEAUG) z 29 maja 2014 r. Organizacja ta kontynuuje procesy integracyjne zapoczątkowane w ramach utworzonej 8 grudnia 1991 r. Wspólnoty Niepodległych Państw (WNP). Celem EAUG jest integracja gospodarcza państw założycielskich, tj.: Federacji Rosyjskiej, Republiki Białorusi

i Republiki Kazachstanu. W chwili obecnej państwami członkowskimi Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej, oprócz wyżej wymienionych państw założycielskich, są: Republika Armenii i Republika Kirgistanu. W najbliższym czasie prognozuje się także przyłączenie do tej organizacji Republiki Tadżykistanu [Strzelecki 2016: 3].

Międzynarodową organizacją o charakterze rządowym jest także utworzona 1 listopada 1993 r. Unia Europejska (UE). W przypadku tej organizacji procesy integracyjne zapoczątkowała utworzona 18 kwietnia 1951 r. Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS). Organizacja ta skupia obecnie 28 państw członkowskich. Co prawda obywatele jednego z tych 28 państw, tj. Wielkiej Brytanii, 23 czerwca 2016 r. opowiedzieli się w referendum za wystąpieniem z UE, lecz do wystąpienia przytoczonego państwa z przedmiotowej organizacji jeszcze nie doszło. Zgodnie bowiem z treścią art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) wystąpienie państwa członkowskiego UE następuje w dwóch przypadkach: albo z dniem wejścia w życie umowy o wystąpieniu z Unii albo po upływie dwóch lat od dokonania notyfikacji przez państwo członkowskie o zamiarze wystąpienia z tej organizacji [Szewczyk 2013: 19-30]. Żaden jednak z wymienionych dwóch warunków nie został póki co spełniony.

Celem badawczym niniejszego artykułu jest wykazanie, iż Euroazjatycka Unia Gospodarcza i Unia Europejska jako międzynarodowe organizacje posiadają wiele cech wspólnych wynikających nie tylko z charakteru podmiotowości jakie reprezentują, ale także z cech specyficznych wyróżniających te organizacje spośród innych rządowych organizacji. Natomiast zasadnicze pytanie, jakie stawia sobie autor, to: Jakie powody determinują te specyficzne cechy obu tytułowych organizacji? Na tej podstawie sformułowano trzy hipotezy badawcze: pierwsza – zarówno EAUG jak i UE to rządowe organizacje międzynarodowe, które jako takie nie wymykają się klasycznym podziałom klasyfikacyjnym, druga – obie organizacje, mimo różnych uwarunkowań polityczno-historycznych, prezentują wiele podobnych cech specyficznych, trzecia – występujące różnice pomiędzy analizowanymi organizacjami nie stanowią bariery w procesie integracji obu organizacji, a także w zakresie instytucjonalnej współpracy tych podmiotów z innymi organizacjami i państwami trzecimi. Artykuł został oparty na metodologii badań własnych, która posłużyła gromadzeniu wiedzy teoretycznej, aby następnie ją uogólnić, poprawić lub zweryfikować. W niniejszej pracy zastosowano technikę badań dokumentacji prawnej oraz literatury przedmiotu, ze szczególnym uwzględnieniem literatury rosyjskojęzycznej.

2. EUROAZJATYCKA UNIA GOSPODARCZA I UNIA EUROPEJSKA JAKO MIĘDZYNARODOWE ORGANIZACJE O CHARAKTERZE RZĄDOWYM

W odniesieniu do organizacji międzynarodowych o charakterze rządowym należy w pierwszej kolejności wskazać, iż brak jest w prawie pozytywnym le-

galnej definicji, która dostatecznie wyjaśniałaby istotę tych instytucji [Doliwa-Klepacki 1997: 12]. Tym niemniej międzynarodowe organizacje rządowe były i są przedmiotem szczegółowych rozważań w literaturze przedmiotu. Zdaniem G. I. Tunkina organizację międzynarodową tego typu tworzą państwa na mocy traktatów, w których to traktatach określają owej organizacji strukturę, jurysdykcję, organy, etc. [Tunkin 1974: 162]. Według C. Archera organizacją międzyrządową jest formalna i trwała struktura ustanowiona w drodze porozumienia pomiędzy przedstawicielami rządów co najmniej dwóch suwerennych państw dla realizacji wspólnych interesów członków tej organizacji [Archer 2001: 32]. M. O. Hudson określa natomiast organizację międzynarodową jako organizm powołany przez pewną liczbę państw, posiadający stałe organy i mający zdolność do działania w imieniu tychże państw w sferze swych kompetencji [Hudson 1944: 14]. Z kolei W. Morawiecki opisuje międzyrządową organizację poprzez pryzmat procesu współpracy państw charakteryzujący się powstaniem stałych organów powołanych do realizacji wspólnych zadań w oparciu o zgodne interesy członków [Morawiecki 1987: 35-36]. Wskazując na powyższe, należy wyszczególnić zasadnicze elementy, które posiada organizacja międzynarodowa o charakterze rządowym, a bez których to elementów nie byłaby ona organizacją tego typu. Zamknięty katalog tych obligatoryjnych cech zawiera następujące przesłanki, a to: trwały charakter organizacji, członkostwo zawężone tylko do państw, umowa międzynarodowa powołująca do życia tego typu organizację, a przy tym określająca jej funkcjonowanie oraz stałe organy, mogące występować w imieniu całej organizacji [Doliwa-Klepacki 1997: 13-14].

Euroazjatycka Unia Gospodarcza i Unia Europejska spełniają wszystkie wskazane powyżej przesłanki. Zarówno Unia Euroazjatycka jak i Unia Europejska mają charakter nie tylko stały, lecz także nieprzerwany, w przeciwieństwie, na przykład, do międzynarodowych konferencji mogących mieć charakter potwarzalny. Organizacje te, co warto podkreślić, powołano na czas nieokreślony. Nie są one zatem ograniczone cezurą czasową jak chociażby EWWiS.

Członkami Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej oraz Unii Europejskiej są tylko i wyłącznie podmioty pierwotne. Jedyne na marginesie warto zauważyć, że kategoria członkostwa „samego państwa” w rządowych organizacjach międzynarodowych nie zawsze pozostaje bez wyjątków od opisywanej reguły [Bierzanek, Symonides 1999: 140]. Członkiem ONZ swego czasu było i ZSRR – jako państwo związkowe, i Białoruś oraz Ukraina – jako republiki związkowe tegoż państwa, zaś Państwo – Miasto Watykan (wł. *Stato della Città del Vaticano*), a nie Stolica Apostolska (wł. *Sede Apostolica*), jest członkiem Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego oraz Powszechnego Związku Pocztoowego. W analizowanych organizacjach nie mamy jednak do czynienia z tego typu wyjątkami. Niespójne jest także stanowisko doktryny określające minimalną liczbę państw międzynarodowej organizacji o charakterze rządowym. Według C. Archera organizację międzynarodową mogą utworzyć zaledwie dwa państwa [Archer 2001: 32]. Natomiast według Z. M. Doliwy-Klepackiego zarówno w doktrynie prawa międzynarodowego jak i w praktyce przyjęto mini-

malną liczbę trzech państw, które mogą utworzyć organizację międzynarodową [Doliwa-Klepacki 1997: 13-14]. Ta problematyka jednak znów nie dotyczy ani EAUG ani UE, gdyż pierwsza organizacja została utworzona przez trzy państwa, a liczy obecnie pięciu członków, zaś drugą organizację powołało do życia 15 państw i liczy ona w chwili obecnej 28 państw członkowskich.

Jedną i drugą tytułową organizację utworzono na podstawie umów międzynarodowych: TEAUG i TUE. W przypadku Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej mamy jednak do czynienia z jedną umową międzynarodową, która reguluje kompetencje, funkcjonowanie oraz system instytucjonalny tej organizacji, a mianowicie: z Traktatem o Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej z 29 maja 2014 r., który wszedł w życie 1 stycznia 2015 r. Natomiast w odniesieniu do Unii Europejskiej obowiązują obecnie dwie umowy międzynarodowe, określające prerogatywy, zakres działania i organy owej organizacji, tj.: Traktat o Unii Europejskiej i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – w brzmieniu zreformowanym Traktatem z Lizbony z 13 grudnia 2007 r., który to Traktat reformujący wszedł w życie 1 grudnia 2009 r. Zgodnie z art. 13 Traktatu o UE, do stałych organów Unii Europejskiej należą: Parlament Europejski, Rada Europejska, Rada, Komisja Europejska, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Europejski Bank Centralny oraz Trybunał Obrachunkowy, zaś w myśl art. 8 Traktatu o EAUG stałymi organami Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej są: Najwyższa Euroazjatycka Rada Gospodarcza, Euroazjatycka Rada Międzyrządowa, Euroazjatycka Komisja Gospodarcza i Trybunał Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej. Organem uprawnionym do reprezentowania całej organizacji w sferze określania kierunków i priorytetów politycznych w przypadku Unii Europejskiej jest Rada Europejska, a w przypadku Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej – Najwyższa Euroazjatycka Rada Gospodarcza. Jednak tylko ten ostatni organ posiada kompetencje prawodawcze.

Według niektórych autorów spośród organizacji międzynarodowych o charakterze rządowym możemy wyróżnić również te o charakterze ponadnarodowym. T. N. Nešataeva jako przykład organizacji ponadnarodowej podaje Euroazjatycką Unię Gospodarczą [Nieszatajewa 2014: 106-119]. Natomiast J. Maliszewska-Nienartowicz określa Unię Europejską mianem organizacji ponadnarodowej [Maliszewska-Nienartowicz 2010: 23-24]. Odrębne stanowisko w tej materii prezentuje K. A. Bekâšev. Zdaniem tego autora, twierdzenia jakoby organizacja międzypaństwowa miała charakter ponadnarodowy są po prostu błędne z pięciu powodów. Po pierwsze bowiem, organizacja międzypaństwowa podlega prawu międzynarodowemu, a to nie dopuszcza nad państwami – pierwotnymi podmiotami prawa międzynarodowego – władzy zwierzchniej. Po drugie, przekazanie przez państwo organizacji międzynarodowej swych uprawnień nie oznacza oddania tej organizacji części posiadanej przez to państwo suwerenności lub części jego suwerennych praw. Po trzecie, zakres przekazywanych organizacjom międzynarodowym kompetencji określają jej państwa członkowskie i nikt inny. Po czwarte, żadna międzynarodowa organizacja, nie może legalnie ingerować w sprawy wewnętrzne państwa, bez jego uprzedniej

zgody. Wreszcie po piąte, nadawanie przez państwa organizacjom międzynarodowym "suwerennych kompetencji", jest niezbywalnym prawem tych państw wynikającym właśnie z ich suwerenności. [Бекашев 2011: 356]

Podobne stanowisko w tej materii wyraża J. Barcz, wedle którego klasyfikacja jakiegokolwiek organizacji międzynarodowej jako ponadnarodowej jest nieuprawniona. Ów autor wskazuje przy tym, iż nawet w najbardziej zintegrowanej organizacji międzynarodowej, to wciąż suwerenne państwa kreują proces integracji, a ich udział w tym procesie nie jest ograniczeniem, lecz wykonywaniem kompetencji wynikających z istoty suwerenności, w oparciu o przyjęte zobowiązania. Nadto, zdaniem przywołanego autora, proces przekazywania przez państwa kompetencji na rzecz organizacji międzynarodowej nie jest wyzbywaniem się własnej suwerenności [Barcz 2015: 30-38]. Podstawą tego procesu jest przecież wola państwa, które musi mieć stosowną konstytucyjną legitymację w do zawierania umowy międzynarodowej, gdyż tylko w tej prawnej formie proces ten może się odbyć. Państwo tym samym zachowuje metakompetencje, tj. kompetencje-kompetencji, które uważane są za rdzeń jego suwerenności. Wszelkie zatem kompetencje organizacji międzypaństwowej mają charakter wyłącznie wtórny [Grzeszczak 2000: 5].

3. WYBRANE PODOBIENSTWA OBU ORGANIZACJI

Jako cechy wspólnej Unii Euroazjatyckiej i Unii Europejskiej nie należy wskazywać tylko okoliczności, iż są to organizacje międzynarodowe o charakterze rządowym. Takich organizacji jest bowiem wiele. Autor niniejszego artykułu zauważa natomiast sześć podobieństw specyficznych, wyróżniających obie organizacje na tle innych wtórnych podmiotów prawa międzynarodowego. Po pierwsze, zarówno EAUG jak i UE mają charakter regionalny a nie uniwersalny. Zgodnie z art. 49 Traktatu o Unii Europejskiej z 7 lutego 1992 r. członkiem Unii Europejskiej może stać się jedynie państwo europejskie, zaś wedle art. 1 ust. 2 Traktatu o Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej z 29 maja 2014 r. organizacja ta integruje państwa członkowskie w wymiarze regionalnym.

Po drugie, do celów jednej i drugiej tytułowej organizacji należy zaliczyć integrację gospodarczą państw członkowskich. Obie organizacje tworzą w tym zakresie własną unię celną i wspólny rynek wyposażony w cztery swobody przepływu: pracowników, towarów, usług oraz płatności. Integracja gospodarcza państw członkowskich analizowanych organizacji nie stanowi jednak lustrzanego odbicia. W przypadku bowiem Unii Europejskiej strefa celna oraz wspólny rynek z powodzeniem i bez wyjątków funkcjonują już w chwili obecnej. Natomiast w Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej wspólny rynek energii elektrycznej ma powstać dopiero 1 lipca 2019 roku, wspólny rynek gazu, ropy naftowej i oleju – 1 stycznia 2025 roku, a do końca roku 2025 ma być utworzony ponadnarodowy organ regulacji rynku finansowego. [Szuchno 2014: 23-27] W ramach Unii Euroazjatyckiej zostanie także utworzony wspólny rynek transportu kolejowego i samochodowego, choć w tym ostatnim wypadku data utwo-

rzenia nie została jeszcze podana. [Dogovor o Jewrazijskom ekonomiczeskom sojuzie] Ponadto, w myśl art. 2 i 3 TUE celem Unii Europejskiej jest nie tylko "wspieranie (...) dobrobytu jej narodów", lecz także zagwarantowanie pokoju, poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego i praw człowieka [Traktat o Unii Europejskiej]. Z drugiej strony Unia Euroazjatycka, która kieruje się wyrażonymi w preambule do TEAUG zasadami: suwerennej równości państw oraz konstytucyjnych wolności praw człowieka i obywatela, zgodnie z art. 4 TEAUG wyznacza sobie jedynie dwa zasadnicze cele swojego funkcjonowania, a mianowicie: rozwój gospodarczy oraz poprawę poziomu życia obywateli państw członkowskich.

Po trzecie, państwa z jednej i drugiej organizacji, co do zasady, jednoczyły się i jednoczą we wzajemnych nie przenikających się regionalnych organizacjach międzynarodowych. Wyjątek w tym względzie stanowić mogą: Rada Europy, do której, oprócz państw UE, należy członek EAUG, tj. Federacja Rosyjska, a także Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, do której należą wszystkie państwa EAUG i UE. Tym niemniej ani Rada Europy ani Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie nie tworzą w swych ramach unii celnej, a zatem nie integrują gospodarczo państw członkowskich tak dalece jak Unia Europejska czy Unia Euroazjatycka. Co więcej, do Unii Europejskiej przystąpiły te państwa, które wcześniej tworzyły Europejską Wspólnotę Węgła i Stali, a Unię Euroazjatycką tworzą państwa członkowskie Wspólnoty Niepodległych Państw. Historia nie zna przypadku aby państwo członkowskie EWWiS lub UE przystąpiło do WNP lub EAUG, tak jak nie sposób doszukać się odwrotnej akcesji państw WNP do UE. W tym względzie nie ma żadnych wyjątków, gdyż stowarzyszenie Ukrainy i Republiki Mołdawii z Unią Europejską nie gwarantuje członkostwa w tej organizacji. Nie wykluczona wciąż przy tym jest akcesja tych dwóch ostatnich państw do EAUG.

Po czwarte, obie organizacje, tj. Unia Europejska i Unia Euroazjatycka posiadają osobowość prawną, która została wyrażona *expressis verbis* w traktatach określających ich funkcjonowanie – zgodnie z art. 1 Traktatu o Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej oraz art. 47 Traktatu o Unii Europejskiej. Jedna i druga organizacja może być zatem uczestnikiem międzynarodowych stosunków politycznych i prawnych. Po piąte, obie organizacje zostały też, w ramach swojej osobowości prawnej, wyposażone w *ius tractatum* – wedle art. 7 Traktatu o Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej i art. 37 Traktatu o Unii Europejskiej. Obie organizacje posiadają wtórną kompetencje do zawierania z państwami trzecimi i innymi organizacjami umów międzynarodowych w zakresie realizowanych i ściśle określonych celów oraz zadań. Z prawnego punktu widzenia obie organizacje są w pełni umocowane do podejmowania negocjacji i w konsekwencji zawierania wzajemnych umów międzynarodowych. Współpraca obu organizacji w zakresie *ius tractatum - ius contrahendi* nie musi się przy tym ograniczać jedynie do zawierania między sobą umów międzynarodowych. Kompetencje obu organizacji pozwalają bowiem tym wtórnym podmiotom prawa międzynarodowego publicznego na stworzenie wspólnego stowarzyszenia. Zgodnie prze-

cież z art. 217 TFUE Unia Europejska może zawrzeć z jednym lub większą liczbą państw lub organizacji międzynarodowych umowy tworzące stowarzyszenie, charakteryzujące się wzajemnością praw, obowiązków, wspólnymi działaniami, a także szczególnymi wspólnymi procedurami. Natomiast zgodnie z art. 7 ust. 1 Traktatu o EAUG Unia Euroazjatycka ma prawo, w ramach swoich kompetencji, do podejmowania międzynarodowych działań służących sprostananiu wyzwaniom stojącym przed Unią, a w ramach tych działań ma ona prawo do prowadzenia współpracy międzynarodowej z państwami, organizacjami międzynarodowymi i międzynarodowymi stowarzyszeniami integracyjnymi [Dogovor o Jewrazijskom ekonomiczeskom sojuzie, Traktat o Unii Europejskiej i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej].

Wreszcie po szóste, w obrębie zarówno Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej jak i Unii Europejskiej tworzony jest autonomiczny porządek prawny różny od prawa krajowego państw członkowskich, a zarazem obowiązujący na ich obszarze. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż państwa członkowskie Euroazjatyckiej Unii, w myśl art. 6 ust. 1 *in fine* Traktatu o EAUG uprawnione są stosować unijne prawo pochodne na zasadach przewidzianych w ich prawie wewnętrznym, a zatem nie bezpośrednio [Dogovor o Jewrazijskom ekonomiczeskom sojuzie]. Prawo pierwotne EAUG, w przeciwieństwie do prawa pierwotnego UE, nie stanowi bowiem o bezpośredniości stosowania aktów prawa pochodnego. Z drugiej strony należy jednak zauważyć, iż prawo pierwotne UE nie stanowi, na przykład, o pierwszeństwie stosowania aktów prawa pochodnego, co wcale nie deroguje tej zasady z porządku prawnego Unii Europejskiej.

4. ZASADNICZE RÓŻNICE POMIĘDZY EUROAZJATYCKĄ UNIĄ GOSPODARCZĄ I UNIĄ EUROPEJSKĄ

Podjmując problematykę zasadniczych różnic pomiędzy Euroazjatycką Unią Gospodarczą a Unią Europejską należy zwrócić uwagę na kontekst historyczno-polityczny obu podmiotów. Tak jak dla Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej protoplastą jest Wspólnota Niepodległych Państw, dla Unii Europejskiej instytucjonalnym wzorcem była Europejska Wspólnota Węgla i Stali. WNP zostało utworzone 8 grudnia 1991 r. na mocy Porozumienia o utworzeniu Wspólnoty Niepodległych Państw, w którym to zapisano że Związek Radziecki jako podmiot prawa międzynarodowego i byt geopolityczny przestaje istnieć [Sogłaszenijeo sozdanii Sodrużestwa Niezawisimych Gosudarstw]. Tym samym integracja gospodarcza w ramach WNP była odpowiedzią na rozpad ZSRR i powstanie w miejscu tego podmiotu piętnastu niepodległych państw na obszarze stanowiącym 1/6 terytorium świata. Integracja gospodarcza w ramach WNP była też próbą utrzymania prymatu gospodarczego i politycznego przez Federację Rosyjską na terytorium nie istniejącego już Związku Radzieckiego [Kuśpit 2015: 128]. Wspólnota Niepodległych Państw, mimo iż miała integrować gospodarczo dawne republiki radzieckie, nie osiągnęła zakładanego celu. Co więcej, niektóre państwa postradzieckie w ogóle nie były zainteresowane członkostwem w WNP. Do tego grona zawsze

należała Republika Litewska, Republika Łotewska i Estonia, a obecnie należy też Gruzja [Szabaciuk 2014: 80]. Ponadto Republika Turkmenistanu, Republika Mołdawii oraz Ukraina nigdy nie ratyfikowały Statutu WNP, co oznacza, że ich więzi ze Wspólnotą miały zawsze charakter niedookreślony. Tylko na marginesie należy zauważyć, iż nazwa Wspólnota Niepodległych Państw to niewątpliwie tautologia, nie będąca jednak wynikiem przeoczenia. Jest ona wyrazem sceptycyzmu integracyjnego niektórych państw członkowskich WNP.

Tym niemniej już w ramach Wspólnoty Niepodległych Państw starano się utworzyć najpierw strefę wolnego handlu a następnie unię celną. Pierwsze zamierzenie formalnie zrealizowano na mocy podpisanego 15 kwietnia 1994 r. Porozumienia o strefie wolnego handlu [Sogłaszenije o sozdaniizony swobodnoj torgowli]. Porozumienie to zostało przyjęte przez wszystkich dwunastu ówczesnych członków WNP. Drugie zamierzenie, w postaci unii celnej, zostało zrealizowane już tylko częściowo. Jedynie pięć państw spośród sygnatariuszy Porozumienia z 1994 r. przyjęło Porozumienie o Unii Celnej [Sogłaszenije o Tamożennom sojuzie]. W 1995 r. uczyniły to Federacja Rosyjska i Republika Białorusi, rok później Republika Kazachstanu oraz Republika Kirgistanu, a w 1999 r. Porozumienie podpisała Republika Tadżykistanu. Przytoczone Porozumienia miały jednak tylko charakter formalny, bowiem większość państw członkowskich Wspólnoty nie była zainteresowana rzeczywistą integracją [Włodkowska 2006: 137]. Tym niemniej niektóre państwa WNP wykazywały niezmienną potrzebę integracji gospodarczej, takie jak chociażby: Federacja Rosyjska, Republika Kazachstanu, Republika Białorusi, Republika Tadżykistanu i Republika Kirgistanu. Dlatego też wymienione państwa 30 maja 2001 r. utworzyły Euroazjatycką Wspólnotę Gospodarczą, a następnie 1 stycznia 2015 r. te same państwa – za wyjątkiem Republiki Tadżykistanu i Kirgistanu – powołały do życia Euroazjatycką Unię Gospodarczą. Organizacja ta choć pod względem podmiotowym jest znacznie mniej liczna, niż UE wydaje się wciąż rozwijać – świadczyć o tym może potencjalna akcesja Republiki Tadżykistanu.

Wydarzeniem historycznym, które miało decydujący wpływ na zawarcie 18 kwietnia 1951 r. Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali była II wojna światowa. Stąd w preambule tego Traktatu odwołania do potrzeby zagwarantowania i utrzymania pokojowych stosunków w Europie, podniesienia standardów życia, ustanowienia ekonomicznej wspólnoty oraz stworzenia jej instytucjonalnych podwalin [Vertrag über die Gründung der Europäischen Gemeinschaft für Kohle und Stahl]. Przytoczonym Traktatem związało się sześć państw: Republika Francuska, Republika Federalna Niemiec, Republika Włoska, Królestwo Belgii, Królestwo Niderlandów i Wielkie Księstwo Luksemburga. Akt ten wszedł w życie 23 lipca 1952 r. i od tego momentu liczony był okres 50 lat, na jaki została powołana Europejska Wspólnota Węgla i Stali. EWWiS niewątpliwie dała asumpt do utworzenia unii celnej z pominięciem etapu pośredniego, tj. strefy wolnego handlu.

Zinstytucjonalizowanym przykładem tych zamierzeń stała się Europejska Wspólnota Gospodarcza (*European Economic Community*) powołana na mocy

Traktatu ustanawiającego EWG z 25 marca 1957 r. Głównym celem tego Traktatu było stworzenie wspólnego rynku opartego na unii celnej. Skutek ten został osiągnięty 1 lipca 1968 roku. Połączono podówczas cztery systemy celne, unie celną krajów Beneluxu (Królestwo Belgii, Królestwo Niderlandów i Wielkie Księstwo Luksemburga) oraz obszar celny Republiki Francuskiej, Republiki Federalnej Niemiec i Republiki Włoskiej. Nie wszystkie jednak państwa wykazywały zainteresowane w tym okresie głęboką współpracą gospodarczą. W 1960 r. Republika Austrii, Królestwo Dani, Królestwo Norwegii, Republika Portugalska, Królestwo Szwecji i Wielka Brytania podpisały umowę o stworzeniu Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (*European Free Trade Association*). Organizacja ta stanowiła alternatywę dla Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, gdyż współpraca państw członkowskich w jej ramach nie była tak dalece zintegrowana jak w przypadku EWG [Sieniow 2010: 24]. Bez względu na ówczesne podziały w obu organizacjach rozpoczęły się postępujące procesy integracyjne, które doprowadziły do zawarcia przez piętnaście państw 7 lutego 1992 r. Traktatu z Maastricht powołującego do życia Unię Europejską. Następnie 1 lipca 2013 r. po przystąpieniu do UE Republiki Chorwacji zakres podmiotowy tej organizacji zwiększył się do 28 państw. Tym niemniej poza Unią Europejską wciąż pozostaje Królestwo Norwegii i Konfederacja Szwajcarska. Obecna liczebność UE wydaje się historycznie największa, zważywszy że trwa procedura wystąpienia Wielkiej Brytanii a akcesja Republiki Mołdawii i Ukrainy nie spotyka się ze zgodną aprobatą państw członkowskich.

Odnosząc się do różnic pomiędzy tytułowymi organizacjami należy też zwrócić uwagę na zakres kompetencji obu organizacji. Unia Euroazjatycka, zgodnie z art. 3 Traktatu o EAUG, prowadzi działania tylko w zakresie kompetencji przekazanych jej przez państwa członkowskie. Przywołany artykuł wskazuje także, iż państwa członkowskie tworzą sprzyjające warunki dla realizacji zadań Unii Euroazjatyckiej i powstrzymują się od działań, które mogłyby zagrażać celom Unii. Do głównych zadań tej organizacji należy: koordynowanie w jej ramach unii celnej, a także stworzenie wspólnego rynku towarów, usług, kapitału i siły roboczej. W myśl art. 7 Traktatu o EAUG, organizacja ta ma prawo, w ramach swoich kompetencji i w celu wykonania powierzonych jej zadań, prowadzić współpracę międzynarodową z państwami, organizacjami międzynarodowymi i międzynarodowymi stowarzyszeniami integracyjnymi. Ponadto Unia Euroazjatycka w ramach swych międzynarodowych kompetencji została uprawniona, niezależnie lub wspólnie z państwami członkowskimi, do zawierania umów międzynarodowych z podmiotami prawa międzynarodowego publicznego, a w tym z innymi organizacjami międzynarodowymi [Dogovor o Jewrazijskom ekonomiczeskom sojuzie]. Art. 7 Traktatu o EAUG wskazuje zatem wyraźnie, że celem utworzenia Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej jest współdziałanie z partnerami zagranicznymi, rządami i organizacjami międzynarodowymi jedynie w zakresie utworzonej już unii celnej i wciąż tworzonej wspólnej przestrzeni gospodarczej.

Według art. 1 TUE państwa członkowskie przyznają Unii Europejskiej kompetencje do osiągnięcia jej celów. Z kolei zgodnie z art. 5 ust. 2 TUE Unia Europejska działa wyłącznie w granicach przyznanych jej kompetencji przez państwa członkowskie, a wszelkie kompetencje jej nie przyznane nadal należą do państw członkowskich. Kompetencje przyznane Unii Europejskiej możemy podzielić na: kompetencje wyłączne Unii, kompetencje które Unia dzieli z państwami członkowskimi oraz kompetencje Unii, które uzupełniają działania państw członkowskich [Traktat o Unii Europejskiej]. Państwa członkowskie mogą wykonywać kompetencje wyłączne Unii tylko z jej upoważnienia lub w drodze wykonania jej aktów, a kompetencje dzielone w takim zakresie w jakim Unia ich nie wykonała lub zaprzestała wykonywać. Natomiast kompetencje uzupełniające Unii służą wspieraniu i harmonizowaniu działań państw członkowskich w ramach ich własnych kompetencji, których to w żadnym razie kompetencje unijne nie zastępują [Wyrozumska 2011: 64-82].

Art. 3 ust. 1 TFUE stanowi przy tym, iż Unia Europejska posiada kompetencje wyłączne w zakresie: unii celnej, ustanawiania reguł konkurencji niezbędnych do funkcjonowania rynku wewnętrznego, polityki pieniężnej w odniesieniu do państw, które przyjęły wspólną walutę – euro, zachowania morskich zasobów biologicznych w ramach wspólnej polityki rybołówstwa oraz w zakresie wspólnej polityki handlowej. Według art. 3 ust. 2 TFUE Unia Europejska posiada także wyłączną kompetencje w zakresie zawierania umów międzynarodowych, jeżeli zostało to przewidziane w akcie ustawodawczym Unii lub jest niezbędne do umożliwienia Unii wykonywania jej wewnętrznych kompetencji lub w zakresie, w jakim zawarcie umów międzynarodowych może wpływać na wspólne zasady lub zmieniać ich zakres [Traktat o Unii Europejskiej]. Unia Europejska posiada kompetencje dzielone w tych dziedzinach które nie stanowią kompetencji wyłącznych lub uzupełniających. Kompetencje uzupełniające Unia posiada w zakresie: ochrony i poprawy zdrowia ludzkiego, przemysłu, kultury, turystyki, edukacji, kształcenia zawodowego, sportu, ochrony ludności czy współpracy administracyjnej [Parol 2012: 84-89].

5. WNIOSKI

W przypadku międzynarodowych organizacji o charakterze rządowym tylko i wyłącznie państwa umocowane są do ich utworzenia, a przez to mają wpływ na charakter oraz zakres kompetencji powoływanych organizacji. W ocenie autora zarówno EAUG jak i UE to rządowe organizacje międzynarodowe, które jako takie nie wymykają się klasycznym podziałom klasyfikacyjnym. Uznanie bowiem jednej lub drugiej organizacji za byt ponadnarodowy jest błędne. Żadna z tych organizacji nie uzyskała przecież kompetencji suwerennych a państwa członkowskie obu analizowanych podmiotów poprzez przystąpienie do EAUG lub UE, po pierwsze, nie tracą swych pierwotnych kompetencji, a po drugie, stale pozostają uprawnione do tego by pozbawić utworzoną organizację jej wtórnych uprawnień.

Niewątpliwie obie organizacje, mimo różnych uwarunkowań polityczno-historycznych, prezentują wiele podobnych cech specyficznych, które nie występują u innych rządowych organizacji. Co więcej, przywołane powyżej podobieństwa, a także różnice, pomiędzy tytułowymi organizacjami nie stanowią bariery w procesie integracji obu organizacji, a także w zakresie instytucjonalnej współpracy tych podmiotów z innymi organizacjami i państwami trzecimi. Nie budzi przy tym żadnych wątpliwości fakt, iż tytułowe organizacje, na tle wyznaczonych im celów oraz zadań, wyposażone są w kompetencje podobnego typu. Podstawowym uprawnieniem, jakie przy tym posiadają jest *ius tractatum*. Obie organizacje uzyskały zatem wtórną i nie iluzoryczną prerogatywę do kształtowania międzynarodowych stosunków w sferze ściśle określonych celów wyznaczonych przez państwa członkowskie.

Zarówno Euroazjatycką Unię Gospodarczą jak i Unię Europejską powołano do realizowania zadań wynikających z funkcjonującej w ich obrębie unii celnej, a także w sferze wspólnego rynku towarów, usług, kapitału i siły roboczej. Wydaje się być oczywistym, iż Unia Europejska, chociażby ze względu na fakt że istnieje na arenie międzynarodowej znacznie dłużej niż Euroazjatycka Unia Gospodarcza, pozostaje podmiotem bardziej zaawansowanym w sferze unii celnej oraz wspólnego rynku, a także posiada w tym zakresie szersze uprawnienia. Natomiast Euroazjatycka Unia Gospodarcza, co należy zaznaczyć, posiada kompetencje jedynie w sferze wspólnego rynku i unii celnej, a i te kompetencje są obecnie w znacznej mierze ograniczone przepisami intertemporalnymi.

Literatura:

- [1.] Archer C.: *International Organizations*, Routledge, London and New York 2001.
- [2.] Barcz J.: *Problem modelu prawnego procesu integracji europejskiej i zarządzania w ramach Unii Europejskiej*. W: *Instytucje i prawo Unii Europejskiej*, J. Barcz, M Górka, A. Wyrozumska (red.), Wolters Kluwer, Warszawa 2015.
- [3.] Bierzanek R., Symonides J.: *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 1999.
- [4.] Biekiaszew K. A.: *Prawo międzynarodowych organizacji*, K. A. Biekiaszew (red.), *Międzynarodowe publiczne prawo, Izd-wo Prospiekt, Moskwa* 2011.
- [5.] Doliwa-Klepacki Z. M.: *Encyklopedia organizacji międzynarodowych*, Wydawnictwo 69, Warszawa 1997.
- [6.] Grzeszczak R.: *Rola parlamentów narodowych w procesie integracji w ramach Unii Europejskiej*, "Wspólnoty Europejskie" 2000, nr 9 (109).
- [7.] Hudson M. O.: *International Tribunals. Past and Future*, Carnegie Endowment, Washington 1944.
- [8.] Kuśpit J.: *Euroazjatycka Unia Gospodarcza jako przykład rosyjskich inicjatyw w zakresie reintegracji gospodarczej państw byłego ZSRR*, „Studia i Prace WNEiZ” 2015,
- [9.] Maliszewska-Nienartowicz J.: *System instytucjonalny i prawny Unii Europejskiej*, Wydawnictwo "Dom Organizatora", Toruń 2010.

- [10.] Morawiecki W.: *Międzynarodowe organizacje gospodarcze. System organizacji międzynarodowej*, PWN, Warszawa 1987.
- [11.] Nieszatajewa T. N.: *K woprosu o sozdanii Jewrazijskogo sojuza: intiegracyja i nadnacyonalizm*, "Zakon", 2014, № 6.
- [12.] Parol A.: *Podstawy prawne Unii Europejskiej*. W: *Prawo instytucjonalne Unii Europejskiej*, A. Kuś (red.), Wydawnictwo KUL, Lublin 2012.
- [13.] Sieniow T.: *Geneza i rozwój procesów integracyjnych w Europie po II wojnie światowej*. W: *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, A. Kuś (red.), Wydawnictwo KUL, Lublin 2010.
- [14.] Strzelecki J.: *Eurazjatycka Unia Gospodarcza: czas kryzysu*, "Komentarze OSW", nr 195, 27.01.2016.
- [15.] Szabaciuk A.: *Eurazjatycki projekt integracyjny Władimira Putina: szanse i zagrożenia*, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej” 2014.
- [16.] Szewczyk P.: *Prawne możliwości wystąpienia, wykluczenia oraz zawieszenia państwa członkowskiego Unii Europejskiej*, "Opolskie Studia Administracyjno-Prawne", XI/4, 2013.
- [17.] Szuchno S.S.: *Dogoworo JEAES: pierspiektiw, celi i zadaczi*, "Promyszlennotorgoweje prawo", 2014, № 10.
- [18.] Tunkin G. I.: *Theory of International Law*, Harvard University Press, Cambridge 1974.
- [19.] Włodkowska A.: *Polityka Federacji Rosyjskiej na obszarze WNP*, Adam Marszałek, Toruń 2006.
- [20.] Wyrozumka A.: *Zasady działania Unii Europejskiej*. W: *Instytucje i prawo Unii Europejskiej*, J. Barcz, M Górka, A. Wyrozumka (red.), Wolters Kluwer, Warszawa 2011.
- [21.] *Traktat o Unii Europejskiej i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, Dz. Urz. UE 2012 C 326.
- [22.] *Dogowor o Jewrazijskom ekonomiczeskom sojuzie om 29 maja 2014 g. podpisany g. Astanie*, s izm. i dop., wstúp. w siú s 12 fiewrala 2017 g.
- [23.] *Soglaszenije sozdanii Sodružestwa Niezawisimych Gosudarstw ot 8 diekabria 1991 g.*
- [24.] *Soglaszenije o sozdaniizony swobodnoj torgowli ot 15 apriela 1994 g.*
- [25.] *Soglaszenije o Tamożennom sojuzie ot 20 janwaria 1995 g.*
- [26.] *Vertrag über die Gründung der Europäischen Gemeinschaft für Kohle und Stahl. Am 18. April 1951.*

adw. dr Paweł Szewczyk

Uniwersytet Opolski

Wydział Prawa i Administracji

Zakład Prawa Międzynarodowego Publicznego i Unijnego

ul. Katowicka 87a, 45-060 Opole

pszewczyk@uni.opole.pl

POLITECHNIKA
OPOLSKA

ISSN 2353-8899